

FORENINGEN TIL NORSKE FORTIDSMINNESMERKERS BEVARING BUSKERUD AVDELING

Postboks 379, 3001 Drammen. Telefon: ~~03/83 66 93~~ 32 89 14 16
Bankgiro 2200.25.49593. - Postgiro: 3 87 88 40

Drammen, 2.7.02

Miljøverndepartementet
P.B. 8013 Dep
0030 Oslo

Fortid former framtid 2002:1

1.

Målene

Det som kalles mål, er ikke formulert som mål, men som faktiske opplysninger. Pkt. 1 er faktum, mens de fire andre punkter, med en annen utforming, vil kunne stimulere fremtidig arbeid.

Strategiene

Å gjøre valg som viser variasjon og mangfold, er viktig; differensiere vernet og ha fleksible vurderinger gir håp om større forståelse for vernetanken. Det er imidlertid viktig å lage en gjennomgripende plan for disse strategiene.

Vekt på formidling er godt i gang, dermed blir også tilgjengeligheten der bedre. Tilgjengelighet til alle kulturminner må tilrettelegges før de kan bli en ressurs i samfunnet. Tiltakene krever utdanning, dvs enda større vekt på utdanning enn det som er tilfellet i dag, men også her er det tiltak i gang.

Sammenhengen mellom kultur og natur har både museene og andre instanser arbeidet med en årrekke.

Vel så viktig er arbeidet med å endre og samarbeide lover slik at de ikke motvirker hverandre. Bedre samarbeide mellom etater og departementer vil lette situasjonen i mange sammenhenger.

Selv om formidling og å skape forståelse er viktig, er det også essensielt at økonomiske virkemidler blir styrket. Framtidas kulturminnepolitikk må ha klare føringer om hva som skal bevares, formidles og gjøres tilgjengelig. Ved en eventuell overføring av kulturminneforvaltningen til kommunene kan bl.a. museenes tanke om ressurscenter bedres

betraktelig. Museene er også naturlige samarbeidspartnere for frivillige organisasjoner som her kan hente støtte til arbeid i lokalmiljøet.

For stor utnyttelse av ressursene er en trussel, ikke minst derfor er planlegging viktig. Tendensen til plutselige prosjektmidler ødelegger langt på vei en strukturert innsats.

En fare er imidlertid at det avgjørende ord i vernesaker uten videre blir liggende for nær brukeren. I små samfunn kan det være vanskelig å skille mellom det faglig viktige og det personlige. En annen fare er for stor utnyttelse; at miljøet i glede over å kunne bruke et kulturminne bruker det i hjel!

2.

Aktiv bruk/ ivaretagelse

Aktiv bruk og ivaretagelse er bare mulig ved god oversikt, planlegging og skaping av forståelse for kulturarven.

Det er viktig at museer og frivillige organisasjoner brukes aktivt i saksgangen og i formidlingen på ulike plan. Både museer, frivillige organisasjoner og det offentlige vil derved arbeide samlet om felles sak.

Ved å bruke frivillige organisasjoner og lokale krefter vil interessen skapes, MEN farene påpekt over er absolutt tilstede. Derfor er satsing på kunnskap/ formidling noe av det viktigste som kan skje. Uten forståelse for hva som er viktig for å bevare et kulturminne vil vi ikke kunne vinne fram. Kunnskap og forståelse må framheves når man skal velge/ lage planer for utvelgelse.

Plan- og bygningsloven gir adgang til å beskytte hele miljøer (kulturminner), men det krever at vedtak følges opp og at noen er modige nok til å melde fra dersom ting skjer med kulturminnet. Skikkelig orientering/ informasjon er viktig før større arbeider settes igang. Binding for lengre tidsrom er viktig for å kunne vurdere følger når et vedtak er fattet. Det kan være altfor lett for ett kommunestyre å endre saker, det forrige vedtok.

Konsekvensutredninger er viktige og bør utarbeides sammen med frivillige organisasjoner og museer i tillegg til brukere. Rollene bør absolutt være klare, men det er ikke alltid lett i et lite miljø.

OBS: ved å innhente kulturminnefaglige vurderinger er det (muligens) lettere å danne seg et helhetlig bilde av en sak.

Revidering/ rullering av planer må til – samt å følge opp vedtak. Prosessene i dag er ikke alltid gode nok. For eksempel når det gjelder endring av detaljer på bygninger; for framtida bør oppfølging også gjelde interiører, til en viss grad.

3.

Økonomiske virkemidler:

I den grad det er enighet om at en del av våre fortidsminner/ kulturminner skal bevares for ettertiden er det helt nødvendig at det offentlige kommer tungt inn med økonomiske virkemidler. Hittil har det vært for dårlig, men hvis forslagene følges opp, ser framtida lysere ut. Men som det også kommer fram; kravene til kriterier og prioriteringer for bevaring må skjerpes. Et godt tegn er at kulturminnefondet allerede er underveis – men med tanke på alle de kulturminner som sårt trenger til vern, må fondet gjøres stort nok, og det må sikres at fordelingen av midlene skjer etter faglige kriterier, ikke ut fra personlige interesser.

I forholdet til bruk av kultur-minner/ -miljøer i næringsvirksomhet/ annen type verdiskaping må prioriteringen og kriteriene skjerpes. For sterk bruk av enkelte kulturminner kan virke mot sin hensikt, dersom vi skal ta vare på minnene og miljøene for framtidens generasjoner.. Det må tas en avgjørelse når det gjelder type bruk. I noen tilfeller er også interiørene viktige, så viktige at de ikke kan endres i takt med moderne bruk! Kulturminnene og miljøene må ikke forbrukes.

Den offentlige kulturminneforvaltning må spille på lag med frivillige organisasjoner og museer for å finne fram til hvilke minner/ miljøer som kan brukes og i hvilken grad de kan brukes. Ovennevnte instanser må inn som rådgivere/ kontrollorgan med mulighet for å melde til overordnede ved overtreddelse.

I de tilfellene kulturminnet/-miljøet blir vurdert til å kunne tåle drift og bruk, bør virksomhet kunne bringes til et punkt der det lønner seg. I andre tilfeller er det helt fåfengt å tenke seg at drift bare kan baseres på egen inntekt, f. eks. ved stavkirkene. De – og andre kulturminner – er viktige deler av vår historie og må ikke brukes i hjel!

4.

Eiere/ brukere

I den grad det er ønske om å bevare kulturminner/-miljøer er det klart at det offentlige må ta en stor del av ansvaret. Men dersom staten innfører flere muligheter for økonomisk bistand krever det også at eierne er seg sitt ansvar bevisst.

Stor grad av samarbeid og formidling av kunnskap om eiendommer/ minner er viktig. Uten at eiere og brukere har forståelse for hvorfor enkelte ting skal bevares og for viktigheten av tilpasning til miljøet, kan vi ikke vente at de skal gå inn for bevaringsløsninger.

5.

Samarbeid

Samarbeid med frivillige organisasjoner er viktig fordi der treffer man mennesker av alle typer med stor interesse for organisasjonens arbeidsfelt. Museene har en blanding av fagfolk på flere områder og interesserte støttegrupper – så her er det også stor hjelp å hente i saker som angår samfunnet.. Lokalkunnskap og interesse gjør både frivillige organisasjoner og museer til viktige samarbeidspartnere i utredninger, gjennomføring av opprustning, formidling og evt. forskning på emner som angår lokal-/regional-samfunnet. Samarbeid med ovennevnte instanser vil utvide kunnskapen til kommunale planleggere/ ansatte som ikke nødvendigvis har detaljkunnskap om alle saker som skal behandles.

I tillegg bør offentlige instanser være lydhøre for saker som blir tatt opp av frivillige organisasjoner/museer.

Igen; det må finnes midler som kan sette disse samarbeidspartnerne i stand til å gjennomføre tiltak for samfunnets beste.

En form for partnerskap kan være at visse lag/ foreninger tar på seg forpliktende oppgaver i forbindelse med ulike kulturminner. Dette er forsøkt i enkelte tilfeller og kan med fordel videreføres.

Samarbeid forutsetter formidling om og planer for hva man evt. ønsker bistand til

6.

Registre/ overvåking

Det må foregå et systematisk samarbeid med organisasjoner/ museer som er nær de aktuelle kulturminnene/-miljøene og som derfor lett kan kontrollere tilstand og bruk.

Lett tilgjengelige opplysninger på data for fagfolk er viktig for videre forskning og oppsyn med kulturminnene.

Det er ingen tvil om at det er stort behov for å trekke bevissthet om kulturen inn i skolen -- mye er allerede i gang for eksempel ved den kulturelle skolesekken. Både organisasjoner og museer er her aktive. Det bør også sørges for at skolene har midler til å dra ut og oppleve kulturminnene/ miljøene i det aktuelle strøket. Det lokale kulturminnevern er aktivt i gang med kontakt med skolene.

På universiteter/ høyskoler foregår allerede en del utdanning, men mye må gjøres, bl.a. i samarbeid med museer. Her skorter det igjen på midler, for eksempel til utplassering av studenter/ elever.

De frivillige organisasjonene kan også virke som en del av utdanningsnettverket.

At det trengs satsing på utdanning er det ikke tvil om, men også midler til å bruke tilbudene.

7.

Angående midretallets uttale:

Ikke mye å si; de synes ikke å ha satt seg inn i alt som er sagt i hoveduttalelsen. Deres sammenstilling av kulturell verdi og økonomisk verdi er feil. Virkningen av fredning må vurderes nøye, men ikke ut fra ensidige økonomiske interesser.

Ved å endre skatte-/ avgiftssystemet vil man jo nettopp sørge for at også folk som ikke har gode økonomiske kår kan ta vare på verdifulle kulturminner privat.

8.

Kommuneprosjektet

Som tidligere nevnt kan overføring av kulturminnevernet til kommunene ha både positive og negative følger; det kan gjøre at folk blir mer interessert i egne kulturminner, men negativt ved at saker avgjøres for nær eiere/ interessenter. Det sees allerede i dag -- det er derfor nødvendig med en ankeinstans, for eksempel fylkeskommunen/ fylkesmannen.

For
Fortidsminneforeningen
Avd. Buskerud

Torill Thømt
Styreleder
(sign.)

Jorunn Wiik
daglig leder